NORAKSTS
Lieta Nr.A42371906
SKA – 49/2010

S P R I E D U M S

Rīgā 2010.gada 29.martā

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs senators A.Guļāns
senatore J.Briede
senatore I.Skultāne

piedaloties pieteicējas *D.R.* pārstāvim *U.R.* un
atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas domes pārstāvim *A.J.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *D.R.* pieteikumu par Rīgas domes 2006.gada 24.marta lēmuma atcelšanu un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, sakarā ar Rīgas domes kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 15.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvalde ar 2006.gada 10.februāra lēmumu par *D.R.* (turpmāk – pieteicēja) īpašumā esošajām ¾ domājamām daļām no nekustamā īpašuma */adrese/*, 457 197 m^2 platībā aprēķināja nekustamā īpašuma nodokli par 2006.gadu Ls 1871,19 apmērā, neapliekot ar nodokli 20 1275 m^2 platību, bet 7397 m^2 platībai piemērojot atvieglojumu 50% apmērā Ls 27,44.

Izskatot pieteicējas sūdzību par minēto lēmumu, Rīgas domes priekšsēdētājs ar 2006.gada 24.marta lēmumu sākotnējo lēmumu atstāja negrozītu.

[2] Pieteicēja vērsās ar pieteikumu tiesā, lūdzot iestādes lēmumu atcelt un uzlikt iestādei pienākumu pārrēķināt nekustamā īpašuma nodokli.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2008.gada 3.marta spriedumu pieteikumu noraidīja.

[4] Izskatot lietu sakarā ar pieteicējas apelācijas sūdzību, Administratīvā apgabaltiesa ar 2009.gada 15.maija spriedumu pieteikumu apmierināja. Tiesa atcēla Rīgas domes lēmumu un uzlika tai pienākumu trīs mēnešu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot administratīvo aktu, veicot nekustamā īpašuma nodokļa pārrēķinu par 2006.gadu par pieteicējas īpašumā esošajām ¾ domājamām daļām no nekustamā īpašuma */adrese/*, 457 197 m^2 platībā. Spriedums pamatots ar tālāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Lietā ir strīds par to, vai Rīgas dome pamatoti aprēķināja pieteicējai nekustamā īpašuma nodokli no nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības, kurā iekļauta arī tās zemes gabala daļas vērtība, kas ar nodokli netiek aplikta, proti, 168 756 m^2.

Lietā nav strīda, ka šī 168 756 m^2 platība ir publiskie ūdeņi, kas saskaņā ar likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 1.panta otrās daļas 2.^{1}punktu 2006.gadā ar nekustamā īpašuma nodokli nebija apliekami.

[4.2] No likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" un Ministru kabineta 2002.gada 7.maija noteikumu Nr.180 „Noteikumi par nekustamā īpašuma nodokļa prognozi un saskaņošanu ar pašvaldībām" (turpmāk – noteikumi Nr.180) tiesību normām secināms, ka nekustamā īpašuma nodokli aprēķina un iekasē pašvaldība, bet nekustamā īpašuma kadastrālo vērtību, ko izmanto nodokļa aprēķināšanai, nosaka Valsts zemes dienests. Pašvaldībai ir pienākums informēt Valsts zemes dienestu par to, ka uz pieteicējai piederošo zemes vienības daļu 168 756 m^2 platībā 2006.gadā bija attiecināma pazīme „ar nodokli neapliek". Minētā informācija būtu pamats Valsts zemes dienestam reģistrēt šo pazīmi un nekustamā īpašuma valsts kadastra sistēmā tādējādi būtu reģistrēta ar nodokli apliekamā platība, kas ir mazāka, nekā kopējā zemes gabala platība un atbilstoši tai būtu noteikta kadastrālā vērtība nodokļa aprēķināšanas vajadzībām, no kuras pašvaldībai būtu pamats veikt nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinu. Tātad tas, vai kadastrālā vērtība nodokļa vajadzībām Valsts zemes dienestā ir noteikta pareizi, ir atkarīgs arī no pašvaldības sniegtās informācijas.

[4.3] Lai gan Rīgas domei kopš Vides ministrijas 2005.gada 25.jūlija vēstules saņemšanas nepārprotami bija zināms, ka zemes vienības daļa 168 756 m^2 platībā nav apliekama ar nekustamā īpašuma nodokli, attiecīgu informāciju Rīgas dome Valsts

zemes dienestam sniedza tikai 2007.gada februārī. Tā rezultātā, nosakot zemes kadastrālo vērtību nekustamā īpašuma nodoklim 2006.gadam, Nekustamā īpašuma Valsts kadastra informācijas sistēmā nebija ierakstīta pazīme „ar nodokli neapliek".

[4.4] Rīgas domei, veicot personai nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinu un it īpaši izskatot apstrīdēšanas iesniegumu par nodokļa aprēķinu, cita starpā ir jāpārbauda arī tas, vai Valsts zemes dienestam ir sniegta pareiza informācija, lai noteiktu zemes kadastrālo vērtību nekustamā īpašuma nodoklim. Personai, saņemot nodokļa aprēķinu, no nodokļa maksāšanas paziņojuma pašai ir apgrūtinoši konstatēt, vai zemes gabalam pareizi noteikta kadastrālā vērtība nekustamā īpašuma nodoklim, jo maksāšanas paziņojumā netiek norādīts, vai Valsts zemes dienestā ir reģistrēta pazīme, ka kāda zemes vienības daļa netiek aplikta ar nodokli.

Pat ja persona konstatē, ka pašvaldības vainas dēļ Valsts zemes dienestā nav reģistrēta informācija, ka zemes vienības daļa ar nodokli netiek aplikta, personai bez pašvaldības iniciatīvas nav iespējams panākt zemes kadastrālās vērtības nekustamā īpašuma nodoklim pārskatīšanu un noteikšanu atbilstoši tam, kāda platība ar nodokli ir apliekama. Nav atrodama tiesību norma, kas ļautu Valsts zemes dienestam, pamatojoties uz privātpersonas sniegto informāciju, reģistrēt zemes vienības daļai pazīmi, ka tā netiek aplikta ar nodokli.

Tāpēc nav pamatots pašvaldības arguments, ka apstākļos, kad ar pašvaldību nav strīda par to, kādas zemes platības ar nodokli ir apliekamas un kādas platības ar nodokli nav apliekamas, strīds par zemes kadastrālās vērtības nekustamā īpašuma nodoklim noteikšanas pareizību Valsts zemes dienestā būtu jārisina privātpersonai.

[4.5] Atbilstoši pārsūdzētajā lēmumā secinātajam, ka 168 756 m^2 platība no pieteicējai piederošā īpašuma ar nodokli nav apliekama, pašvaldībai ir uzliekams pienākums nosūtīt Valsts zemes dienestam par šo zemes vienības daļu informāciju, norādot, ka minētā zemes platība ar nodokli 2006.gadā netiek aplikta (pazīmi „ar nodokli neapliek") un pieprasīt Valsts zemes dienestam atbilstoši nosūtītajai pazīmei noteikt zemes gabala */adrese/*, kadastrālo vērtību nodokļa aprēķināšanas vajadzībām 2006.gadam. Atbilstoši no Valsts zemes dienesta saņemtajai zemes kadastrālajai vērtībai nekustamā īpašuma nodoklim Rīgas domei no jauna jāaprēķina pieteicējai nekustamā īpašuma nodoklis par 2006.gadu.

[5] Par šo spriedumu Rīgas dome iesniedza kasācijas sūdzību, kas pamatota ar tālāk norādītajiem argumentiem.

[5.1] Nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības aprēķināšana un nekustamā īpašuma nodokļa aprēķināšana konkrētajam nekustamajam īpašumam ir divas patstāvīgas darbības, ko veic dažādas iestādes. Tie ir divi dažādi administratīvie procesi. Pieteicēja ir lūgusi atcelt administratīvo aktu, ar kuru veikts nekustamā īpašuma nodokļa aprēķins, bet administratīvo aktu, ar kuru noteikta nekustamā īpašuma kadastrālā vērtība, pieteicēja nav apstrīdējusi.

Apgabaltiesa, neatceļot Valsts zemes dienesta noteikto kadastrālo vērtību, ir vērtējusi arī kadastrālās vērtēšanas procesu un konstatējusi pārkāpumus šajā procesā, kā rezultātā ar spriedumu uzlikusi Rīgas domei un Valsts zemes dienestam labot pieļautās kļūdas kadastrālās vērtēšanas procesā un izdot jaunu administratīvo aktu gan kadastrālās vērtēšanas procesā, gan nekustamā īpašuma nodokļa aprēķināšanas procesā. Tādējādi tiesa pārkāpa Administratīvā procesa likuma 249.pantā noteikto prasījuma robežu ievērošanas principu.

[5.2] Par pamatu Valsts zemes dienesta noteiktās kadastrālās vērtības pārrēķinam var kalpot tiesas spriedums, kas atceļ nepareizi noteikto kadastrālo vērtību, nevis administratīvo aktu par nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinu. Rīgas domei būtu pamats pārrēķināt nekustamā īpašuma nodokli, ja tiktu atcelts administratīvais akts, ar kuru Valsts zemes dienests noteica kadastrālo vērtību nodokļa aprēķinam.

[5.3] Apgabaltiesa ar spriedumu uzlikusi pienākumu veikt konkrētas darbības Valsts zemes dienestam, kas nav lietas dalībnieks. Līdz ar to tiesa pieļāvusi Administratīvā procesa likuma 327.panta trešās daļas 4 punktā noteikto procesuālo tiesību normu pārkāpumu – tiesas spriedums nosaka to personu tiesības un pienākumus, kuras nav pieaicinātas lietā kā administratīvā procesa dalībnieki.

[6] Pieteicēja iesniedza paskaidrojumus par kasācijas sūdzību, norādot, ka kasācijas sūdzība nav pamatota.

[7] Tiesas sēdē atbildētājas pārstāvis uzturēja kasācijas sūdzību, bet pieteicējas pārstāvis kasācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[8] Lietā ir strīds, vai apelācijas instances tiesa ir ievērojusi prasījuma robežas,

t.i., vai tā varēja uzlikt pienākumu Rīgas domei nosūtīt Valsts zemes dienestam pazīmi „ar nodokli neapliek" attiecībā uz pieteicējas nekustamā īpašuma daļu par 2006.gadu un pieprasīt Valsts zemes dienestam atbilstoši nosūtītajai pazīmei noteikt pieteicējas zemes gabala kadastrālo vērtību nekustamā īpašuma nodokļa aprēķināšanas vajadzībām 2006.gadam.

[9] Senāts jau iepriekš izsprieda līdzīgu lietu starp pieteicēju un Rīgas domi par nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinu 2005.gadam *(sk. Senāta 2009.gada 6.oktobra spriedumu lietā Nr.SKA-348/2009)*. Minētajā lietā Senāts atstāja negrozītu Administratīvās apgabaltiesas spriedumu, atzīstot, ka apgabaltiesa bija tiesīga uzlikt Rīgas domei pienākumu nosūtīt Valsts zemes dienestam pazīmi „ar nodokli neapliek" attiecībā uz pieteicējas nekustamā īpašuma daļu par 2005.gadu un pieprasīt Valsts zemes dienestam atbilstoši nosūtītajai pazīmei noteikt pieteicējas zemes gabala kadastrālo vērtību nekustamā īpašuma nodokļa aprēķināšanas vajadzībām 2005.gadam.

Ievērojot minēto, Senāts izskatāmajā lietā izmantos tos pašus argumentus, kas jau izteikti lietā Nr.SKA-348/2009.

[10] Administratīvā procesa likuma 249.pants noteic, ka tiesa taisa spriedumu par pieteicēja norādīto pieteikuma priekšmetu, nepārsniedzot prasījuma robežas.

Pieteicējas pieteikuma priekšmets ir administratīvā akta atcelšana.

[11] Administratīvā procesa likuma 253.panta sestā daļa noteic sprieduma par administratīvā akta atcelšanu satura prasības, ja ir nepieciešams atceltā vai par spēkā neesošu atzītā administratīvā akta vietā izdot jaunu administratīvo aktu. Saskaņā ar šo normu tiesa var uzdot iestādei izdot jaunu administratīvo aktu, ievērojot tiesas nolēmumā konstatētos faktus un juridiskos apsvērumus.

[12] To, kādi ir tiesas apsvērumi, noteic tiesas sprieduma motīvu daļa un iestādes darbību regulējošās tiesību normas konkrētā jautājumā. Izskatāmajā lietā ir strīds par nekustamā īpašuma nodokļa apmēru. Nekustamā īpašuma nodokli, kā pamatoti norādījusi apgabaltiesa, aprēķina un iekasē pašvaldība, bet nekustamā īpašuma kadastrālo vērtību, ko izmanto nodokļa aprēķināšanai, nosaka Valsts zemes dienests. Lai precīzāk aprēķinātu nodokli, pašvaldība var pieprasīt Valsts zemes dienestam pievienot nekustamajam īpašumam vai nodokļa maksātājam īpašu pazīmi,

kas nodrošina nodokļa atvieglojumu vai atbrīvojumu, tostarp pazīmi „ar nodokli neapliek" zemes vienības daļai (sk. noteikumu Nr.180 8.punktu). Ja pašvaldība to nedara, privātpersonai maksājamā nekustamā īpašuma nodokļa aprēķins ir nepareizs, bet pašvaldība finanšu izlīdzināšanai ir sniegusi nepareizu iekasējamā nekustamā īpašuma nodokļa prognozi, palielinot vērtējamos ieņēmumus, kas nozīmē mazāku dotāciju no pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fonda, ja pašvaldībai finanšu nepietiek, vai lielāku summu, kas pašvaldībai jāmaksā izlīdzināšanas fondā, ja vērtētie ieņēmumi ir lielāki par finanšu nepieciešamības neizlīdzināmo augšējo robežu (sk. likuma „Par pašvaldību finansu izlīdzināšanu" 7.panta piekto daļu, 10. un 11.pantu). Abos gadījumos tieši pašvaldībai ir interese pieprasīt Valsts zemes dienestam koriģēt nekustamā īpašuma kadastrālo vērtību: pirmajā gadījumā, lai novērstu prettiesiska lēmuma sekas, bet otrajā gadījumā, lai nodrošinātu pašvaldības finanšu tiesisku un lietderīgu izlietošanu.

[13] Ministru kabineta 2006.gada 18.aprīļa noteikumu Nr.305 „Kadastrālās vērtēšanas noteikumi" 139.punkts noteic, kā pašvaldība nokārto nepareizas kadastrālās vērtības aprēķinu, kurš bija atkarīgs no pašvaldības sniegtajām ziņām. Tas paredz, ka Valsts zemes dienests pēc pieprasījuma, pamatojoties uz tiesas nolēmumu vai administratīvo aktu (iestādes lēmumu), kurš atceļ iepriekš pieņemto prettiesisko lēmumu, lai atbilstoši Administratīvā procesa likuma 86.pantam izpildītu pieņemtā lēmuma nosacījumus, aprēķina vai pārrēķina kadastra objekta un nekustamā īpašuma nodokļa objekta vēsturisko kadastrālo vērtību, kāda tā faktiski bija vai varēja būt iepriekšējā perioda noteiktā datumā, ņemot vērā:

1) uz pieprasījumā norādītā iepriekšējā perioda datumu spēkā esošo normatīvo aktu prasības un kadastrālo vērtību bāzes rādītājus;

2) pieprasījumā minētos kadastra objekta un nekustamā īpašuma nodokļa objekta raksturojošos datus, kā arī kadastra informācijas sistēmā reģistrētos datus uz norādīto datumu, ciktāl tie nav pretrunā ar pieprasījumā minētajiem.

Normas teksts norāda, ka Valsts zemes dienests pārrēķina kadastrālo vērtību pēc pieprasījuma, ievērojot pieprasījumā minēto. Šādu pieprasījumu Valsts zemes dienestam iesniedz pašvaldība. Pašvaldības veikts nekustamā īpašuma nodokļa aprēķina saturs būs tieši atkarīgs no Valsts zemes dienesta aprēķinātās kadastrālās vērtības, tādēļ pašvaldībai, izdodot jaunu nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinu – administratīvo aktu, vispirms jāvēršas pie Valsts zemes dienesta.

[14] Apelācijas instances tiesas sprieduma rezolutīvā daļa noteic pienākumu Rīgas domei trīs mēnešu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot jaunu administratīvu aktu, veicot nekustamā īpašuma nodokļa pārrēķinu par 2006.gadu par pieteicējas īpašumā esošajām ¾ domājamām daļām no nekustamā īpašuma */adrese/*, 457 197 m^2 platībā, ņemot vērā tiesas spriedumā konstatētos faktus un juridiskos apsvērumus. Tiesas sprieduma motīvu daļā norādīts, ka 168 756 m^2 platība no pieteicējai piederošā īpašuma ar nodokli nav apliekama, un pašvaldībai uzliekams pienākums nosūtīt Valsts zemes dienestam par šo zemes vienības daļu informāciju, norādot, ka minētā zemes platība ar nodokli 2006.gadā netiek aplikta (pazīmi „ar nodokli neapliek"), un pieprasīt atbilstoši nosūtītajai pazīmei noteikt zemes gabala */adrese/*, kadastrālo vērtību nekustamā īpašuma nodokļa aprēķināšanai 2006.gadam. Atbilstoši no Valsts zemes dienesta saņemtajai zemes kadastrālajai vērtībai pašvaldībai no jauna jāaprēķina pieteicējai nekustamā īpašuma nodoklis par 2006.gadu.

Senāts secina, ka apelācijas instances tiesas sprieduma rezolutīvā daļa neuzliek pienākumu Valsts zemes dienestam, bet gan vienīgi Rīgas domei, kas izskatāmajā lietā ir pieaicināta atbildētāja pusē. Tādēļ kasācijas sūdzības argumenti, ka apelācijas instances tiesa pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 327.panta trešās daļas 4.punktu, ar spriedumu nosakot lietā nepieaicinātas personas pienākumus, ir nepamatoti.

[15] Senāts norāda, ka tieši Rīgas domes prettiesiskās bezdarbības dēļ Valsts zemes dienestam netika nosūtīta attiecīgā informācija par pazīmi „ar nodokli neapliek" ne 2005.gadā, ne arī 2006.gadā, lai gan iestādei bija iespējams to izdarīt.

[16] Ievērojot minētos argumentus, Administratīvās apgabaltiesas spriedums atstājams negrozīts, bet kasācijas sūdzība noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta 1.punktu un 351.pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2009.gada 15.maija spriedumu, bet Rīgas domes kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators *(paraksts)* A.Guļāns

Senatore *(paraksts)* J.Briede

Senatore *(paraksts)* I.Skultāne

NORAKSTS PAREIZS
Senators A.Guļāns
Rīgā 2010.gada 29.martā